

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Synopses Omnes, Quæ in singulis Articulis tractatus hujusce de Censuris
habentur, hic colliguntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

SYNOPSES OMNES,

Quæ in singulis Articulis tractatus hujusce de Censuris habentur, hic colliguntur.

QUÆSTIO I. Pag. 2

De Censuris in Comuni.

ARTICULUS I. ibid.

Quid, & Quotuplex sit Censura?

- I. Censura est Pœna medicinalis privans bonis quibusdam spiritualibus.
- II. Quatenus est pœna, infligitur etiam sine spe emendationis: & quatenus est medicina, emendato reo debet tolli.
- III. Triplex datur dumtaxat Censurarum species, Excommunicatio, Suspendio, & Interdictum.
- IV. Irregularitas ex delicto non est inter Censuras recensenda; Nec Cessatio a divinis, Depositio, aut Degradatio.
- V. Censura alia est ab Homine lata, alia a Jure. Num possit pro peccatis futuris ab Homine censura ferri? Et num ea perferretur post mortem ferentis?
- VI. Quanam sit formula Censura lata sententia, quanam ferenda? Et quid in dubio, num sit lata, an ferenda sententia.

ARTIC. II. 6

Quanam possit ferre Censuras?

- I. Potestas instituendi Censuras est in solo Pontifice: Potestas vero illas ferendi est etiam in aliis. Et quidem Ordinaria in iis, qui ratione sui muneris jurisdictionem Ecclesiasticam habent in foro externo; Delegatam vero habent

illi, quibus ab habente Ordinariam ea committitur. II. Recensentur ii, qui Ordinariam habent potestatem ferendi Censuras. III. Necnon ii, quibus ea potest delegari. IV. Num possit ea delegari feminis? V. Quanam delegatus possit potestatem hanc subdelegare? VI. Jurisdictio hac cum sit contentiosa, non gratiose, nequit extra propriam Diocesim exerceri. VII. Quid requiratur ad valide ferendas Censuras? VIII. Valida est Censura metu extorta; non tamen hujusmodi absolutio a Censura. IX. Num in causa propria Censura ferri possit?

ARTIC. III. 9

Erga quos ferri Censura possit?

- I. Censuris ligari possunt, qui sunt præcepti capaces, ac Superiorem in Ecclesia habent in rebus spiritualibus.
- II. Mortuus solum potest declarari excommunicatus; Et quomodo a Censuris absolvetur?
- III. Brutorum excommunicatio est potius maledictio, & imprecatio.
- IV. Impuberes non solent, licet possint, ab homine censurari; Censuras tamen a jure latas incurrunt.
- V. Amicus potest solum declarari excommunicatus.
- VI. Communitas interdicti, vel suspendi potest, non tamen excommunicari.
- VII. Ligatus una Censura potest & alia ligari, ac divisibiliter ab iis absolvi.
- VIII. Quandonam potest subditus unius Diocesis ab Episcopo alterius Diocesis excommunicari?
- IX. Quando Episcopus Cen-

Censuris ligare potest suum subditum in aliena Diocesi delinquentem? Et quid, si hic delinquat in loco exempto? x. Num Edictum ferens excommunicationem comprehendat illos, qui post promulgationem talis Edicti acquirunt in eo loco domicilium, vel quasi domicilium? xi. Quid requiratur, ut aliquis fiat subditus alicujus Episcopi in ordine ad recipienda Sacramenta Pœnitentiæ, & Eucharistiæ? Quid in ordine ad suscipiendum Sacramentum Ordinis? Et quid relate ad Censuras, ita ut ab eo possit censuris ligari? Ubi de Peregrinis, & Vagis.

ARTICUL. IV. 17

Quam ob causam ferri possit Censura.

I. Excommunicatio ferenda sententia quandoam indicitur pro culpa levi? & quando pariter suspensio, & Interdictum? II. Excommunicatio major incurri potest, si imponatur ob rem de se levem, quæ tamen ex circumstantiis, aut ratione finis sit gravis. III. Minor excommunicatio imponitur etiam pro culpa levi; cum sit pœna levis, quatenus facile tolli potest. IV. Pro peccato mere interno censura infligi non potest; Nec pro externo simpliciter levi. Potestas ferendi censuras cum resideat in hominibus, quamvis sit spiritalis, non respicit, nisi per accidens, actus internos. Cur possint peccata interna reservari; necnon vota interna dispensari? Ut puniatur censuris actus externus, debet hic de se esse malus, quamvis requiratur aliquis actus internus, ut censura incurratur. Cur censuris puniri possit, qui recitat horas sine attentione, aut celebrat sine intentione consecrandi? v. Nequit puniri censuris peccatum, quod præcise est contra jus naturale, aut divinum; nisi simul sit contra præceptum Ecclesiæ. Pro foro

interno, ut censura incurratur, requiritur contumacia vera; pro foro autem externo sufficit præsumptio. Hinc pro peccato mere præterito censura infligi non potest, nisi inadquate; Nec sine prævia monitione, & comminatione. Ut autem declaretur quis excommunicatus, prærequiritur citatio, quando delictum non est notorium. vi. Etiam si Reus de Crimine sit convictus, nequit sine prævia monitione excommunicari a Judice: Hinc nequit sub excommunicatione ferenda sententia prohiberi peccatum, quod tractum successivum non habet, puta, Blasphemia. vii. Propter peccatum alienum potest quidem suspensio, aut Interdictum ferri, non tamen Excommunicatio. viii. Ut censura incurratur, requiritur Voluntarium sufficiens ad peccandum mortaliter; Hoc tamen non semper sufficit. ix. Peccatum, propter quod incurritur censura, debet esse in suo genere completum. x. Censura lata contra aliquid facientes non comprehendit Consules, aut Mandantes, nisi id exprimat, & Consilium, aut Mandatum influant. Quando tamen dicuntur influere? Quid si eos poeniteat, antequam effectus sequatur? Cur mandans non equiparetur in casu nostro facienti?

ARTIC. V. 26

De forma, seu ritu in Censuris ferendis.

I. Ad censuram incurrendam prærequiritur contumacia, quæ haberi non potest sine prævia monitione. Hæc autem duplex est, Canonica, & non Canonica. Vim habet monitionis non Canonica lex prohibens aliquid sub Censura sententia lata, non vero ferenda. II. Ut quis declaretur excommunicatus, prærequiritur citatio Rei, ut possit se defendere, nisi delictum sit notorium. III. Plura requiruntur, ut quis excommunicetur.
Si

Si nulla monitio precedat, Censura, qua infligitur, est invalida: Est vero injusta, si non precedat monitio Canonica, saltem virtualiter trina. Quid si Reus non inveniat? Quid si censura feratur die festivo? Quid si non feratur scripto? *IV.* Ad formam substantialem Censurae plura spectant; videlicet Monitio, Citatio Rei, & quod signis externis exprimitur tum censura, tum persona determinata, necnon tempus presens. *V.* Sub quam conditione possit valide censura ferri? Et quandonam possint suspendi effectus Censurae? *VI.* Quid requiratur, ut Appellatio suspendens effectus Censurae sit legitima? Quandonam appellatio impedit sententiam declaratoriam Censurae incurse? *VII.* Ad accidentalem formam Censurae plura etiam spectant; praesertim trina monitio, Scriptura, denunciatio. Aliquando non tenetur per accidens Superior censuram denunciare, seu publicare. A quonam Iudice denunciatio istaec fieri debeat, aut possit? Antequam denunciationem praere debet sententia declaratoria Criminis, & citatio partis, si crimen non sit notorium, & inexcusabile.

ARTIC. VI. 33

Quonam excusent ab incurrenda Censura?

I. Septem de causis excusari aliquis potest ab incurrenda Censura. *II.* Potest censura esse nulla ex quadruplici capite. Multipliciter etiam potest esse nulla sententia censura. *III.* Quonam iniustitia causa reddat nullam sententiam censura? Quid si appellatio, quam putas legitimam, a Iudice ut frivola repellatur? *IV.* Quandonam innocens tenetur ad vitandum scandalum se gerere ut excommunicatum? Et quando tenetur obtemperare Iudici sub censura alicuius praecipienti? Probabilius solum tenetur peccatum, & scandalum vitare,

V. Num possit Iudex ad instantiam partis excommunicare aliquem secundum allegata, & probata reum, si de illius innocentia certam habeat scientiam privatam? *VI.* Quonam impotencia excuset ab incurrenda censura? Qui culpabiliter redditur impotens ponere, quod sub censura praecipitur, ab ea non excusatur. *VII.* Ignorantia invincibilis sive juris Ecclesiastici, sive facti, sive poena excusat ab incurso censura; sive ignorantia sit antecedens, sive concomitans. Num etiam excuset ab incurrenda Irregularitate? Ignorantia vincibilis quando excuset? *VIII.* In dubio sive iuris, sive facti regulariter a censura excusaris. *IX.* Metus gravis excusat a censura, etiamsi hac feratur pro crimine prohibitio lege naturali, nisi in contemptum censurae metus incuteretur.

ARTIC. VII. 43

De Effectibus Censurae.

I. Duplex est Censurae effectus; alter Remotus, & extrinsecus, qui est Reimendatio; alter Proximus, & intrinsecus, qui est privare hominem quibusdam bonis spiritalibus, ac temporalibus. *II.* Antequam Iudicis sententiam privatur iis bonis etiam excommunicatus toleratus; Cujus acta juridica ideo sunt valida, quia in bonum publicum Ecclesia supplet defectum jurisdictionis, qua ille caret. *III.* Irreversus censura in aliqua Dioecesi ubique Gentium privatur iis bonis; nec aliter quam per absolutionem in integrum restituitur. *IV.* Appellatio non suspendit effectus censurae jam latae; nisi hac lata sit sub conditione, & interim appelletur. *V.* Potest Pontifex, non tamen Episcopus in effectibus censurae dispensare. Num possit Episcopus dispensare, ut valide retineatur Beneficium collatum tempore Excommunicationis?

QUAE.

QUÆSTIO II. 43

Quonam pacto censura tollatur?

ARTIC. I. ibi.

An unice per absolutionem tollatur censura?

I. Censura neque tollitur per obitum ferentis illam, neque per obitum, aut emendationem censurati; sed unice per absolutionem; qua mortuis etiam conferatur, quamvis indirecte. II. Quando quis suspenditur ad tempus determinatum, puta per mensem, talis Sensus non est proprie censura; cum non possit ea sic ferri. III. Qui excommunicatur, donec satisfecerit, praestita satisfactione, immunis est a censura, quin tamen haec dicatur tolli circa absolutionem.

ARTIC. II. 47

Quisnam possit a Censuris absolvere?

I. Censura lata per statutum alicujus Diocesis, vel Provincia comprehenduntur sub censuris latis a Jure. II. Univerſim a censuris non reservatis absolvere potest, qui jurisdictionem erga censuratos habet pro foro externo. III. Parochus, & alii Sacerdotes, qui possunt a mortalibus absolvere, solum ex delegatione juris absolvere possunt a censuris non reservatis. IV. Habens facultatem absolvendi a mortalibus reservatis potest absolvere etiam a censuris reservatis quoad casus Pontificios, non vero quoad Episcopales. V. Probabiliter simplex Sacerdos potest ab excommunicatione minore absolvere, etiam extra confessionem sacramentalem. VI. A censuris juris reservatis absolvere potest, qui eas reservavit, aut ejus Successor, vel Superior, ac Delegatus; & in multis

casibus alii. VII. Mendicantes non possunt absolvere a casibus Episcopo in Tabella reservatis; possunt tamen a reservatis in Synodo; ac ab iis, quos jus commune Episcopo reservat. VIII. Quando absolutio conferenda est satisfacta parte, quamam satisfactio est praemittenda? Et an valide conferatur, parte nondum satisfacta? IX. A censura lata ab homine per sententiam generalem pro peccatis futuris, si non sit reservata, quilibet Confessarius absolvere potest. X. A censura lata ab homine per sententiam sive specialem, sive generalem pro peccatis praeteritis quinam, & quomodo absolvere possit? XI. Quid si excommunicatus ab Episcopo domicilium mutet, aut Religionem ingrediatur?

ARTIC. III. 54

Quot modis absolutio a Censura conferri possit?

I. Absolutio a censuris dari potest vel conditionate, vel ad cautelam, vel ad reincidentiam. II. Cur censura ferri possit sub conditione de futuro, non tamen absolutio a censura regulariter? III. Num sine nova culpa possit aliquis in priorem excommunicationem reincidere? IV. Qui tenetur adire Pontificem pro absolutione, si impedimento laboret, poterit adire per Procuratorem, vel per Epistolam, sed ad id non obligatur. V. Absolutus ad reincidentiam ab Inferiore, nisi intra mensem, verbi gratia, satisfaciat, num teneatur Papam adire pro absolutione, si satisfecerit intra illum mensem?

ARTIC. IV. 58

Quandonam absolutio a Censuris valeat pro foro externo?

I. Num absolutio a censuris virtute Jurisdictionis, aut Privilegii collata valeat etiam pro

pro foro externo? II. Si detur facultas absolvendi a censuris, Auditis confessionibus, vel pro foro conscientia, non praerogatur ad illam confessio Sacramentalis. III. Neque si dicatur dari facultas absolvendi pro foro poenitentia. IV. Mendicantes privilegiati non debent absolvi a censuris reservatis, si probabiliter deducenda sint ad forum iudiciale, aut cum offensione Ordinariorum.

ARTIC. V. 60

De Requisitis ad absolutionem a Censuris.

I. In absolvente a censuris requiritur Clericatus. II. Num possit Laicus moribundum a censuris absolvi, deficiente Clerico? III. Num quilibet Clericus, aut saltem Diaconus, id possit in absentia Sacerdotis? IV. Censura per metum gravem extorta est valida; non tamen absolutio a censura. V. Si absolutio extorqueatur per dolum, & errorem circa causam finalem, est invalida; Secus vero si per errorem circa causam impulsivam. VI. In absolvendo nonnulla requiruntur, ut valida, nonnulla, ut licita sit absolutio. VII. Cur possit Superior secummet dispensare in votis, aut iuramentis; sicut potest cum aliis; non possit tamen semetipsum a censuris absolvi eo pacto, quo potest alios? VIII. Absolutio regulariter requirit praesentiam absolvendi.

ARTICULUS VI. 63

De forma, ritu, ac solemnitate absolutionis.

I. Ad ferendam absolutionem a censura non requiruntur verba determinata; conferri tamen ea debet vel verbis, vel scriptura, non tamen nutibus. II. Num possit his verbis, Absolvo te, conferri absolutio a censuris simul, & a pecca-

tis? III. Aliquando exprimenda est causa censura ab Absolvente. IV. Plura spectant ad ritum accidentalem in iudiciali absolutione a censuris. V. Quid servandum in foro Sacramentali?

ARTICULUS VII. 65

Expediuntur reliqua, quae ad Absolutionem a Censuris spectant.

I. Num remaneat a Censuris absolutus, qui retinet in Confessione Sacramentali peccatum, cui censura est annexa? II. Si praemittenda erat satisfactio parvis, ea non praemissa, non est absolutus a censuris, quamvis ex oblivione peccatum illud omiserit. III. Potest Episcopus pro foro conscientia absolvi a casibus Papalibus occultis. Num etiam ab occultis reservatis in Bulla Coena? Num Episcopus, & Mendicantes Privilegiati absolvi possint a sex illis casibus Clem. VIII., si sint occulti? IV. Quodnam delictum dicitur occultum; quodnam vero publicum? Quid si delictum in uno loco sit occultum, & in altero publicum? V. Impeditus adire Pontificem pro absolutione a casu Papali absolvi potest ab Episcopo. An possit etiam a confessorio absolvi, si sit impeditus etiam adire pro absolutione Episcopum? Certe non potest a simplici Sacerdote absolvi directe; si neque Papam, neque Episcopum, neque Confessarium adire potest. VI. Solum de licentia sui Superioris potest ab Episcopo absolvi Religiosus impeditus adire Pontificem. VII. Praelati regulares possunt suos subditos absolvi ab occultis Papalibus, prout possunt Episcopi. Et ab excommunicatione contracta ob percussorem Clerici etiam enormem. VIII. Qui impedimento temporali laborant, ne possint Pontificem adire, ab Episcopo absolvi possunt, sed cum onere adeundi Papam cessante impedimento. IX. Quinam dicantur habere perpetuum impedimentum adeundi Pon-

ificem; quinam vero temporale? Quinam possit absolvi cum onere per hoc precise, quod aliter carere diu deberet gratia sacramentali?

QUÆSTIO III. 69

De Excommunicatione.

ARTICULUS I.

Quid, & Quotuplex fit Excommunicatio?

I. Excommunicatio quid sonet; & quomodo definiatur? II. Ecclesia per excommunicationem non privat hominem communionem fidelium mere interna, qua fideles per fidem, & charitatem inter se copulantur, sed externa, seu politica, ac mixta, puta usu activo, & passivo Sacramentorum, orationibus publicis, & similibus. III. Dividitur excommunicatio in majorem, & minorem. Anonomastice denotatur major, qua vocari solet Anathema, licet ab hoc differat penes accidentales solemnitates. IV. Pariiter dividitur in Latam, & Ferendam sententiam; In latam ab homine, & a jure, & in alia membra, non secus ac censura in communi.

ARTIC. II. 72

Quinam excommunicati sint vitandi? Et in quibusnam teneamur eos vitare?

I. Excommunicati a proprio Pralato ubique Gentium privantur communicatione fidelium; & ab omnibus vitandi, si non sint tolerati. II. Non toleratus, seu vitandus dicitur, qui nominatim est denunciatus, excommunicatus, & publicus Clerici percussor. III. Tolerati eodem modo privantur ex parte sua communicatione fidelium, ac si essent vitandi. IV. Fideles etiam in divinis com-

Pars VIII.

municare possunt cum excommunicato tolerato, potestque hic Sacramenta administrare solum, si petantur. At num licite peti ab eo possunt? V. Quid requiratur, ut publicus Clerici percussor sit vitandus? Certe raro vitandus est. VI. Si in uno loco excommunicatus sit nominatim denunciatus, aut publicus Clerici percussor, estne vitandus, ubi denunciatio non est publica, nec percussio Clerici innotescit publice? VII. Num teneat vitare Petrum per hoc precise, quod aliquis fide dignus dicat, illum esse excommunicatum vitandū? VIII. Vitari debent excommunicati non tolerati in iis omnibus, qua denotantur eo versiculo, Os, orare, vale, communicio, mensa negatur. IX. Num liceat illos resalutare, aut iis rescribere? Num liceat iisdem caput aperire, & alia signa urbanitatis prestare citra salutationem verbalem?

ARTIC. III. 76

Sub qua culpa, & pena excommunicati vitandi sint?

I. Communicatio in rebus civilibus fert de se veniale; in divinis vero mortale. II. Mortaliter peccat, qui communicat cum excommunicato in rebus civilibus ex contemptu. At non dicitur operari ex contemptu, qui frequenter delinquit, sed qui ex motivo contemptus legis, aut legislatoris delinquit. III. Sicut etiam qui cum excommunicato vitando communicat in crimine criminoso; aut si excommunicentur communicantes cum excommunicato. IV. Communicatio in divinis cum excommunicato admittit materia parvitatem, qua a mortali excuset. Num sit veniale cum illo privatim Horas recitare? V. Siine mortale frequenter in actionibus civilibus cum eo communicare? VI. Excusant a culpa communicantem cum excommunicato Utile, Lex, Humile, Res ignorata.

D d ta.

ta, Necessè. VII. In quibus casibus conjuges excommunicati nequeunt invicem communicare? Et quid de famulis? Quid de Sponsis? Quid de filiis erga Parentes excommunicatos? VIII. Quenam ignorantia; & quenam necessitas excusat?

ARTIC. IV. 81

De Excommunicatione minore, ejusque causa, & effectibus.

I. Quid sit minor Excommunicatio? Et quam ob causam incuratur? II. Ea non incurritur ob culpam ex imperfecta deliberatione venialem. III. Per illam fidelis directe privatur passiva Sacramentorum participatione, & indirecte Beneficiorum collatione, necnon electione, ac presentatione ad illa. IV. Eam violans celebrando missam, irregularitatem non incurrit. V. Num ea inmodicus valide Sacramentum Penitentiae recipiat? VI. Si hic ad Beneficium eligatur scienter, electio videtur non esse irrita, sed irritanda. VII. Conferendo Sacramenta, nisi simul recipiat, probabiliter non peccat. VIII. Communiter aegant, posse simplicem Sacerdotem ab ea absolvere.

ARTIC. V. 84

Quam ob causam, praesertim temporalem, ferri potest excommunicatio major?

I. Non nisi ob gravem culpam externam, & propriam, ea ferri potest; Et quando res, quae sub poena excommunicationis prohibetur, est levis de se, aut indifferens, debet esse gravis propter finem gravem, ut possit sic sub gravi prohiberi, etiamsi imponatur excommunicatio sententiae ferenda. II. Ex Trident. ut possit ferri excommunicatio ob causam temporalem, requiritur causa

gravis, & titulus, seu finis spiritualis. III. Quando excommunicatio fertur contra non revelantes, quinam excusentur? IV. In casibus Inquisitionis facienda est revelatio, etiamsi delictum probari non possit, etiamsi sub sigillo naturali, & sub juramento non revelandi sit cognitum, etiamsi non premissa correctione fraterna, utpote inutili. V. Num denunciandus sit reus, si sit emendatus, delictum tamen sit publicum, aut habeat effectum pendentem? VI. Quando non subditi teneantur denunciare delicta vi Edicti, etiamsi ad id non teneantur lege naturali? VII. Quando ad denunciationem procedere debet infamia, aut correctio fraterna? VIII. Non denunciandus sit reus, ad quod sub poena excommunicationis obligatur, probabiliter ad restitutionem teneatur. IX. Quamdiu dura obligatio denunciandi post Edictum Praetorum?

QUAESTIO IV. 90

De Effectibus Excommunicationis Majoris.

ARTICULUS I. ibi.

De Effectibus immediatis, ac remotis Excommunicationis.

I. Effectus Excommunicationis immediati, & proximi undecim solent enumerari. II. Quatuor ex his ad communicationem spiritualem spectant primario; tres autem secundario, utpote spectantes ad Beneficia, & rescripta Apostolica. III. Reliqui quatuor spectant ad politicam, & temporalem participationem. IV. Effectus vero remoti, & mediati sunt sex alii, qui recensentur.

ARTIC. II. 92

De Primo Excommunicationis effectu, qui est privare hominem suffragiis communibus.

I. Non privatur excommunicatus suffragiis, seu subsidiis spiritualibus, quae habentur a Christo Domino per missae Sacrificium, aut quae ab aliquo fidei habentur, in quantum est persona particularis, sed solum iis, quae habentur ab Ecclesia, dum publice orat, Sacrificium offert, & Indulgentias elargitur. II. Minister Ecclesiae, in quantum est persona publica, illicite simul, & invalide offert pro excommunicato Sacrificium, ac orationes, aut Indulgentias dispensat; valide tamen, & licite in quantum est persona privata pro eodem orat, ac offeri actionem ipsam sacrificandi, prout pendet a merito privato operantis. III. Fructus Sacrificii ex opere operato valide, sed illicite pro eo offertur a Sacerdote in quantum Christi ministro. Tres quippe velui personas Sacerdos representat. IV. Cur Ecclesia die Parasceves pro hereticis, & pro non baptizatis oret? V. Probabilius etiam in divinis licitum est cum excommunicato tolerato communicare. VI. At probabilius nullatenus licitum est publicas preces pro excommunicatis contritis offerre.

ARTIC. III. 96

De Secundo effectu, qui est privare excommunicatum participatione Sacramentorum.

I. Quandoam possit per accidens Excommunicatus recipere, & administrare Sacramenta? II. Num Excommunicatus vitandus post collatam moribundo in casu necessitatis absolutionem Sacramentalem possit etiam Eucharistiam, ac

Extremam Unctionem ministrare? III. Valida sunt Sacramenta ab excommunicato collata, excepta Penitentia ab excommunicato vitando administrata extra casum necessitatis, nisi adsit error communis. IV. Excommunicatus ignorans suam excommunicationem, si bona fide accedat ad Sacramentum Penitentiae, valide illud suscipit. V. Irregularitatem incurrit excommunicatus, si Sacramenta ministrat, aut Sacrum Ordinem exerceat, etiamsi invalide ex defectu jurisdictionis Sacramentum Penitentiae ministrat. VI. Excommunicatus non peccat per hoc, quod die festo Missam non audiat; peccat vero per hoc, quod sacram Synaxim in Paschate non recipiat.

ARTIC. IV. 98

De Tertio effectu, qui fert privationem Divinorum officiorum, Ecclesiasticae sepulturae, & aliarum rerum sacrarum.

I. Quid veniat nomine divinorum officiorum, quorum celebratio excommunicatis inhibetur? In recitatione privata Horarum non nisi veniale est socium adhibere, & dicere, Dominus vobiscum. II. Etiam toleratis vetitum est Missam audire, aut ad illam cooperari dando stipendium; sed non toleratus eiiciendus est tempore divinorum officiorum. Quid si nequeat expelli? III. Num prohibeatur excommunicatis uti rebus sacris? IV. Celebrans coram excommunicato vitando quam poenam incurrat? V. Sepultura Ecclesiastica quibus excommunicatis sit neganda? VI. Num excommunicatio lata contra sepelientes excommunicatum in loco Sacro incurratur a sepelientibus dumtaxat, an etiam a comitantibus, & a non impediendis?

ARTIC. V. 100

De Quarto, & Quinto effectu, qui ferunt suspensionem ab officio, & Beneficio, & inhabilitatem ad Beneficia Ecclesiastica.

I. Excommunicatus etiam toleratus privatur Beneficio post excommunicationem obrento, nec potest fructus illius facere suos, quamvis sua excommunicationis sit ignarus. II. Num privetur etiam fructibus Beneficii ante excommunicationem obrenti? III. Num cujuscvis Pensionis excommunicatus sit incapax? IV. Probabilius invalide Beneficium tempore excommunicationis acceptat, qui ad illud ante censuram fuerat electus. V. Collatio Beneficii facta tempore excommunicationis post absolutionem non revalidatur ipso facto. VI. Quod dictum est de Excommunicato, dicendum etiam est de Suspenso, ac de personaliter Interdicto.

ARTIC. VI. 104

De Sexto effectu, qui est Privatio jurisdictionis.

I. Quinam dicantur actus jurisdictionis, qui prohibentur excommunicato vitando, necnon tolerato, nisi fuerit hic a fidelibus requisitus? II. Actus jurisdictionis, qui a tolerato non requisito exercentur, illiciti sunt post Concil. Constant., non invalidi; Possuntque a fidelibus per exceptionem repelli: Invalidi tamen sunt hujusmodi actus, si a vitando exercentur. III. Non irritantur tamen actus, qui non sunt jurisdictionis presse dicta, qualis est, quod Parochus Matrimonio assistat. IV. Probabilius sunt actus stricti jurisdictionales, atque adeo invalidi, si fiant ab excommunicato vitando, dare facultatem assistendi matrimonio, audiendi confessio-

nes, administrandi Sacramenta, apud probare Confessarios, & Concionatores, concedere dimissorias, & similes. V. Electio, & Collatio Beneficii est invalida, si fiat ab excommunicato vitando; secus vero si fiat a tolerato. VI. Presentatio pariter Ecclesiastica facta ab excommunicato vitando est invalida; est vero valida presentatio laica, quamvis ab Episcopo possit repelli. VII. Num possit Episcopus presentatum ab excommunicato vitando in Beneficio instituire. VIII. Institutio facta ab Episcopo vitando est invalida. Similiter concessio possessionis, quando talis Episcopus iudice aliquem in Beneficium intravit. IX. Postulatio, & nominatio solennis est invalida, si fiat ab excommunicato vitando; secus vero simplex. X. Refugatio beneficii libera valide fit ab Excommunicato vitando; non tamen in favorem tertii.

ARTIC. VII. 109

De reliquis Effectibus Excommunicationis.

I. Privatur etiam excommunicatus non solum civili communicatione, sed etiam forensi. II. Ecclesiastici iudicis excommunicati acta sunt invalida. Num etiam iudicis secularis? III. Similiter acta Arbitri constituti ad formam iudicis; non vero si tanquam vir prudens de consensu partium constituatur. IV. Quandonam excommunicatus possit esse Actor in iudicio? Solum privatim potest a suo debitore petere, quod sibi debetur. V. Si in iudicio sit reus involuntarius, potest semetipsum defendere tam per Procuratorem, quam per seipsum. VI. Tabellionis excommunicati acta valent, & fidem faciunt, nisi a partibus ille excipiat. VII. Testimonium Excommunicati quando sit validum? VIII. Advocatus, & Procurator, si sunt vitandi, a iudice repellendi sunt; Si

vero sint tolerati, possent munus suum exercere, si a partibus inveniantur, & a Judice non repellantur. IX. Gravior peccat qui ad dignitatem aliquam, quamvis jurisdictione carentem, promovet excommunicatum, etiam non toleratum. Invalide autem hic promovetur ad dignitatem Ecclesiasticam, cui sit annexa jurisdictio; & probabiliter etiam ad secularem. X. Acta Tutoris, & Curatoris excommunicati vitandum sint invalida? XI. Contractus civiles ratione publici officii ab excommunicato vitando celebrati sunt invalidi. XII. Quenam rescripta sunt irrita, si cedant in favorem excommunicati?

QUÆSTIO V. 114

De nonnullis Excommunicationibus in particulari.

ARTICULUS I.

De Prima Excommunicatione in Bulla Cœnæ.

I. Ad quinque capita reducuntur viginti illa excommunicationes, quæ in Bulla Cœnæ feruntur, videlicet Ad fidem, ad Ecclesiam, ad Ecclesie hierarchiam, ad Sedem Apostolicam, ad Ecclesie caput; Verius ille dicuntur lata ab homine, quam a jure. II. Prima Excommunicatio tangit decem genera Personarum in ordine ad hæreticos, & ad hæreticorum libros. III. Hæresis fertur in errore in intellectu, tum etiam pertinaciam in voluntate. Etiam dubius in fide est Infidelis. IV. Non incurritur hæc censura per hæresim mere internam, sed per externam, etiam si occultissimam, & etiam si verbis ambiguis hæresim exprimeret. V. Num possint Episcopi ab hæresi occulta absolvere? VI. Schismatici in quo differant ab hæreticis? VII. Credentes hæreticorum dicuntur, qui illorum hæreses credunt; Recepta-

tores, qui qua tales receiptant, & occultant: Fautores, qui commissione, vel omissione in causa hæresis iis favent: Defensores, qui qua tales illos tumentur, etiam si defendant ex motivo amicitia. VIII. In Bulla Cœnæ solum excommunicantur legentes, retinentes, imprimentes, ac defendentes libros Hæreticorum, hæresim continentes, vel de Religione tractantes. Relate ad alios libros Hæreticorum, aut ob hæresis suspicionem damnatos, excommunicatio quidem incurritur, sed non reservata; Qui vero alios libros prohibitos legit, peccat graviter, sed nullam censuram incurrit. IX. Quid si quis legat vetitos libros, quin illos intelligat? Quid si paginam dumtaxat eorum legat? Quid si quis audiat legentem illos? Quid si quis non tradat tales libros Inquisitoribus, sed eos comburat? X. Quinam possit facultatem dare legendi libros vetitos?

ARTIC. II. 119

Perstringuntur reliquæ excommunicationes in Bulla Cœnæ.

I. Excommunicantur deinde Appellantes ad futurum Generale Concilium. II. Pariter Pirata depredantes Christianos navigantes mare Ecclesiasticum. III. Necnon surripientes bona naufragantium Christianorum, non tamen Hæreticorum. IV. Item imponentes Pedagias, & Gabellas. Et quidem etiam Principes Supremi, si injuste illas imponant; possuntque ex multiplici capite injustitiam continere. Collecta ab Universitatibus imponi possunt, non tamen a Principibus. V. Falsarii etiam literarum Apostolicarum. VI. Et qui arma, & alia hujusmodi deferunt ad Infideles in perniciem Catholicorum. VII. Impedientes, ne vitæ actualia, & alia Romana Curia necessaria ad eam adducantur, idque sine causa legitima. Quid autem venit nomine Curia Romana? VIII. Vexantes eos, qui

qui ad Sedem Apostolicam ob causas ad illam pertinentes accedunt; & qui jurisdictionem sibi vindicant adversus commorantes in Romana Curia. IX. Necnon vexantes Romipetas, qui ad Urbem principaliter causa devotionis accedunt. X. Qui vexant Cardinales, Episcopos, Nuncios, &c., & qui Episcopos a suis Diocesisibus expellunt; necnon mandantes, ratum habentes, ac favorem, consilium, auxilium interponentes. XI. Molestantes, qui ad Romanam Curiam pro suis negotiis recurrunt. XII. Pariter qui frivolam appellationem pratextendo ab Ecclesiastica ad Curiam Secularem confugiunt, & liras Hortatorias, quae potius sunt comminatoria, procurant. XIII. Qui pratextu exemptionum causas Spirituales, Beneficiales, decimarum, &c. a Judicibus Ecclesiasticis ad se avocant; sive etiam pratextu violentia prohibenda. XIV. Item qui ex pratextu officio Personas Ecclesiasticas ad saeculare Tribunal trahunt, & libertati Ecclesiastica praedjudicant. XV. Et qui impediunt, ne Judices Ecclesiastici sua jurisdictione utantur sive directe, sive indirecte, carcerando consanguineos. XVI. Similiter qui jurisdictionem Ecclesiasticam usurpant, aut fractus pertinentes ad Ecclesiasticas personas ratione beneficiorum, aut Monasteriorum; aut si eos sequeantur. XVII. Ac qui collectas imponunt, aut alia onera potestate laicali Ecclesiasticis sine licentia Pontificis; & qui a sponte dantibus sic imposita recipiunt; quin ex consuetudinibus excusentur. XVIII. Quandoenam Ecclesiastici in communibus necessitatibus tenentur ex iustitia contribuere, & quomodo? XIX. Judices, & alii, qui in causis Criminalibus adversus Ecclesiasticos procedunt. XX. Et qui loca Pontifici subiecta invadunt; usurpant, detinent, atque eorum fautores, &c.

De Excommunicatione ob percussione[m] Clerici.

I. Quid venit nomine Clerici? Quid nomine Monachi? Num etiam Tertiarium? Num Eremita? II. Quid sit manus violentas injicere? Quid si venenum Clerico propinetur? III. Quando nam actio dicatur graviter injuriosa Clerico, & quando leviter? IV. Quid si Clericus consentiat in sui percussione? Quid si seipsum percussit? V. A quanam debeat verberari Clericus, qualem poenam meretur? Num possit a laicis capi Clericus delinquens, ut suo Superiori presentetur? VI. Quam excommunicationem incurrit mandantes, consulentes, ratam habentes, & non impediens Clerici percussione[m]? Et quando nam dicatur rata haberi? VII. Plurimis de causis percussor Clerici ab excommunicatione excusatur, VIII. Quanam dicatur percussio levis, ratione cuius potest Episcopus absolvere ab hac excommunicatione; quanam percussio gravis; & quanam enormis? IX. In dubio an percussio sit levis, vel gravis, num possit Episcopus absolvere? X. Quid si percussio sit enormis, sed occulta? Et num Religiosi a suo Superiore absolvi possint, etiamsi percussio fuerit enormis?

De Excommunicatione ob Duellum.

I. Quid sit Monomachia, seu Duellum presse dictum? II. Etiam jure naturali, & divino Duellum est illicitum; & sub poena excommunicationis, aliisque poenis ab Ecclesia venium. III. Licitum tamen est, aut ad pugnam inter paucos terminandam, aut ad se, ac sua defendenda, si alia via non suppetat.

iv. Non licet tamen illud acceptare ad timiditatis notam declinandam. v. Regularibus intra Italiam extra Urbem inhibetur absolvere provocantes, & pugnantes, nisi casus sit occultus.

QUÆSTIO VI. 134

De Suspensione, Depositione, & Degradatione.

ARTICULUS I.

Quid, & Quotuplex sit Suspendio?

I. Suspendio est censura, per quam Clericus privatur usu officii, aut Beneficii. Abbatissa ab officio suspendi potest; ea tamen Suspendio non est censura; Nec censuram incurrit is, cui Confessarius, vel Abbatissa prohibet, ne celebret. II. Multifariam Suspendio dividitur, & subdividitur. III. Suspendus ab officio non est cætenus a Beneficio suspendus; nec e converso. Num possit Suspendus, aut excommunicatus percipere fructus Beneficii, si iis indigeat? IV. Si Beneficiarius sit suspendus, cuinam applicentur Beneficii fructus? Et num privetur jure eligendi? V. Suspendus ab ordine exercere potest actus jurisdictionis, & viceversa. Num autem Suspendus ab Ordine inferiore possit exercere actus Ordinis Superioris? VI. Suspendus ab Officio Sacramenta potest recipere; quamvis ea administrare non possit. VII. Quomodo Suspendio differat ab Excommunicatione, ab Interdicto, & ab Irregularitate?

ARTIC. II. 137

A quo ferri possit Suspendio, & Erga quos?

I. Qui potest excommunicare, potest etiam ferre Suspendionem, & e converso. At non cætenus juxta usum Ecclesie fer-

re poterit Interdictum. II. Clerici dumtaxat possunt hac censura irretiri. Suspendio generaliter lata contra Clericos non comprehendit Episcopos; & probabilius nec religiosos: Imperatores, & Reges solum improprie suspendi possunt, quatenus possunt ex concessione Apostolica Sedis Rectores Ecclesiarum nominare. III. Potest tota Clericorum communitas suspendi, puta totum Capitulum, tanquam persona ficta; ac trifariam potest communitas isthac suspendi, videlicet tum relate ad functiones proprias communitatis, tum ad functiones proprias singulorum, tum relate ad utrasque.

ARTICUL. III. 139

Quam ob causam ferri possit Suspendio?

I. Suspendio partialis potest venialem culpam presupponere: At totalis mortalem. II. Totalis Suspendio ob culpam alienam non incurritur: Nequit proinde propter delictum aliquorum tota communitas suspendi relate ad functiones proprias singulorum. III. Potest Communitas suspendi solum relate ad functiones, que ad corpus Communitatis spectant. IV. Cur possit Communitas interdici, ita ut etiam innocentes ea censura ligentur; non vero similiter suspendi? V. Ob delictum præteritum Suspendio ferri potest tanquam pena vindicativa, non vero tanquam censura, & pena medicinalis. Suspendio illa non requirit præviam monitionem, potestque oretenus imponi, ejusque violator per exercitium Ordinis Sacri non incurrit irregularitatem; Secus vero Suspendio, qua sit Censura.

A R.

ARTICUL. IV. 141

De Suspensionis Effectibus, ejusque Violatione.

I. *Suspensus a beneficio solum privatur ejus fructibus; & probabiliter non reditur incapax alterius beneficii. Universim Suspensus privatur usu Ecclesiasticae potestatis. II. Violans suspensionem graviter peccat, nisi materia parvitas excuset. III. Suspensio ab ingressu Ecclesiae quid ferat? Et num ea contineatur sub censura Interdicti? IV. Non possumus sine gravi culpa cum suspensio nominatim denunciato communicare in iis actibus, a quibus est suspensus. V. Irregularitas non incurritur a violante suspensionem, nisi ea violetur per exercitium Ordinis majoris. Et quanam dicantur actus Ordinis Sacri? VI. Actus jurisdictionis exerciti a Suspensio nominatim denunciato sunt invalidi.*

ARTIC. V. 143

De Absolutione, & Cessatione Suspensionis.

I. *Quando fertur suspensio duratura per mensem, intelligitur mensis, qui tunc temporis labitur. Quid si eo mense, aut anno incidat bissextum? II. Suspensio lata per mensem non est censura. Suspensio vero lata, donec satisfeceris, est censura, sed satisfacta pariter non indiget nova absolutione; secus vero juxta usum, si quis excommunicetur, donec satisfecerit. III. Quando nam possit Episcopus, & Privilegiarii absolvere a suspensione Papa reservata? IV. Quis possit universim a Suspensione absolvere? Num possint Parochus, & simplex Confessarius absolvere a Suspensione non reservata, eo modo quo possunt ab excommunicatione non reservata. V. Suspensio, qua sit pura poena, est reservata infligenti illam.*

Num possit ab Episcopo relaxari post peccatam a Reo poenitentiam? VI. Quanam sint suspensiones magis obviae in jure latae?

ARTICUL. VI. 146

De Depositione, & Degradatione.

I. *Quid importet Depositio, quid Degradatio? Per priorem privatur Clericus omni officio, ac beneficio, retento solum privilegio fori, & Canonis; Per posteriorem vero etiam hoc privilegium cum quadam solemnitate privatur. II. In quo differat Suspensio a Depositione, & Degradatione? III. Degradatio verbalis confunditur cum Depositione; secus vero Realis. IV. Plura gravia crimina trahunt Depositionem, & plura graviora Degradationem. V. Depositio, & Degradatio Presbyteri spectat ad Episcopum; Episcopi autem ad Pontificem. Degradatus a solo Pontifice potest in pristinum statum restitui; Depositus vero aliquando etiam ab Episcopo.*

QUESTIO VII. 148

De Interdicto, & Cessatione a Divinis.

ARTICULUS I.

Quid, & Quotuplex sit Interdictum?

I. *Per hanc censuram prohibentur omnia divina Officia, nonnullorum Sacramentorum administratio, & Ecclesiastica sepultura. In quo differat ab aliis censuris Interdictum? II. Interdictum aliud est Personale, aliud Locale; & utrumque subdividitur in Generale, & Particulare; necnon in latum ab homine, & latum a jure. III. Personale Interdictum non trahit locale, nec e converso, nisi forte per accidens. IV. Interdictum locale ab omnibus omnino serv-*

servari debet; esto possit Episcopus ferrens hanc censuram etiam ad aliquos effectus illam suspendere, aut tollere. v. Civitate interdicta intelliguntur etiam interdicta loca Religiosorum, Suburbia, & Aedificia continentia. vi. Ex vi Interdicti personalis generalis quanam Persona obligentur. & quanam excipiantur? Interdicto dumtaxat Clero, probabiliter non intelliguntur interdicta Persona religiosa.

ARTIC. II. 151

De Effectibus Interdicti.

i. Non nisi tres sunt effectus Interdicti, Privatio aliquorum Sacramentorum, omnium Divinorum, & Ecclesiastica Sepultura. Plura tamen in cap. Alma Mater permittuntur. ii. Quanam Sacramenta vi Interdicti prohibeantur? iii. Qui privilegio gaudet audiendi Missam tempore Interdicti, num die festo teneatur illam audire? iv. Quanam dicantur Divina officia tempore Interdicti vetita? v. Quanam possint tempore Interdicti Divinis officis, qua permittuntur, interesse? Num infantes? Num Clerici conjugati? Num familiares eorum, qui privilegio gaudent? vi. Ecclesiastica sepultura quibusnam, & quando per Interdictum prohibeatur? vii. Num possit Ecclesiastica sepultura dari Interdicto, aut Suspenso ab ingressu Ecclesia? Et quid interest inter Suspensionem, & Interdictum ab ingressu Ecclesia? viii. Interdictus nominatim denunciatus non privatur usu jurisdictionis in foro externo. ix. Num sit invalidum, an solum illicitum Sacramentum Pœnitentia ab Interdicto administratum?

Pars VIII.

ARTICULUS III. 156

Quam ob causam? A Quo? Et erga Quos ferri potest Interdictum?

i. Interdictum personale speciale presupponit culpam propriam; secus vero Interdictum generale, sive personale, sive locale. ii. Innocentes per Interdictum generale non puniuntur, sed solum Ecclesia ob justam sui defensionem subtrahit illis suum ministerium. iii. Interdictum generale prerequisite gravem culpam. Et probabiliter etiam Interdictum speciale personale, nisi sit parziale. iv. Interdictum generale, ac speciale locale imponi nequit ob debitum pecuniarium; potest tamen ob id imponi Interdictum speciale personale, non secus ac Excommunicatio, & Suspenso. v. Ritus ferendi Interdictum quanam sit? vi. Ferre possunt Interdictum, qui jurisdictionem habent in foro exteriori, demptis Prelatis regularibus ex desuetudine. Etiam excommunicatus vitandus interdiceret potest. vii. Quanam persone, & quanam loca interdicti possunt? viii. Interdictum locale etiam ab Interdicente servandum est; nisi velit illud ad tempus, vel simpliciter tollere.

ARTIC. IV. 158

De Violatione Interdicti, & de Participatione cum Personis interdictis.

i. Interdicti violatio secundum se est culpa lethalis. ii. Etiam laici violando Interdictum in multis casibus lethaliter peccant. iii. Quid si laicus missam audiret in loco sacro sine fraude, vi, aut scandalo? iv. Quandonam laici Interdictum violantes excommunicationem incurrant? v. Clerici Interdictum violantes quandonam incurrant irregu-

E c la-

laritatem? VI. Religiosi non servantes Interdictum quam pœnam incurrant? VII. Laici ne in Divinis quidem tenentur vitare Interdictos nominatim denunciatos: Clerici tamen tenentur eos vitare in iis rebus sacris, a quibus sunt interdicti; quando scilicet Clericis regimen Ecclesie commissum est, ubi Divina officia celebrantur; aut si iis astantibus ea celebrent.

ARTICULUS V. 161

De Relaxatione, seu Absolutione ab Interdicto.

I. Non est idem tollere ad tempus, ac suspendere interdictum. II. Interdictum laicum ad tempus, eo lapsa, sine alia absolutione cessat; laicum vero simpliciter, & absolute sine absolutione non cessat. Nec cessat interdictum locale per destructionem aedificiorum illius loci. III. Interdictum personale generale laicum contra Communitatem, hac dissoluta, cessat ligare solum innocentes, non vero eos, qui causam interdicto dederunt. IV. Interdictum personale particulare non reservatum probabiliter absolvi potest per Confessarium, qui possit absolvere a mortalibus. V. Tacite reservatur interdictum, si feratur contra personam particularem; aut si huius causa laicum sit interdictum locale, aut generale personale. VI. Solum interdictum locale generale relaxari non potest ad cautelam. Et nunquam relaxatur interdictum, nisi a Principali delinquente satisfactio offeratur. VII. Non habetur determinata forma, qua tollatur, aut suspendatur interdictum. VIII. Recensentur celebriores casus, in quibus a jure latum est Interdictum sive Locale, sive Personale.

ARTIC. VI. 163

De Cessatione a Divinis.

I. Neque censura, neque poena est Cessatio a Divinis, sed imponitur in signum mœroris ob gravem injuriam Ecclesie, aut Divino honori illatam. II. In multis ea differt ab interdicto. Probabiliter tamen quae permittuntur tempore interdicti localis, permittuntur etiam tempore cessationis a Divinis. III. Probabiliter tempore Cessationis non prohibetur Sacra sepultura, quae sine funebri officio fiat. IV. Præter causam gravissimam plurima conditiones requiruntur, ut indici possit Cessatio a Divinis. V. Cessationem hanc indicere potest is, qui ferre potest interdictum; Eaque tolli solum potest ab eo, qui illam tulit, aut a Superiore, vel successore. Eiusque effectus, non secus ac effectus excommunicationis, vi juris communis sunt inseparabiles.

QUÆSTIO VIII. 165

De Irregularitate.

ARTICULUS I.

Quid, & Quotuplex sit Irregularitas?

I. Irregularitas est moralis inhabilitas personae ad Ordines recipiendos, & exercendos. II. In quo differat a censuris, & a Depositione, ac Degradatione. III. Non nisi duo sunt effectus Irregularitatis; Videlicet Ordinum susceptionem, & Usus impedire. IV. Irregularis illicite quidem sacramentaliter absolvit, sed non invalide, si bona fide ad illum pœnitentes accedunt. V. Beneficiarius irregularis ad quid tenetur? Illicita, & irritanda potius est, quam irrita Beneficii collatio facta Irregulari. VI. Probabiliter Irregularitas non impedit

pedit susceptionem prime Tonsura. VII. Recensentur tam Irregularitates ex delicto, quam ex defectu. VIII. Irregularitas alia est Totalis, alia Partialis.

ARTICUL. II. 169

Quam ob causam incurratur Irregularitas ex delicto? Et Quomodo ignorantia excuset?

I. Irregularitas non incurritur, nisi propter delictum externum simul, & consummatum, ac in suo genere perfectum. II. Negandum verius posse Pontificem pro veniali culpa Irregularitatis pœnam imponere. III. Non requiritur, quod delictum, cui annectitur Irregularitas, sit publicum, aut quod probari possit. IV. Excusat ab ea incurrenda ignorantia probabilis, seu non crassa iam juris, quam pœna. V. Qui patrato homicidio excusatur ab Irregularitate ex delicto ob ignorantiam probabilem, non fit irregularis ex defectu lenitatis. VI. Quamvis esset minus lenis Homicida, quam Minister iustitiæ, non per hoc ille etiam contrahit Irregularitatem ex defectu lenitatis. VII. Episcopus probabiliter potest dispensare in Irregularitate contracta ob homicidium occultum voluntarium, quod tamen in iudicio probari nequit: Sed in Irregularitate ex defectu lenitatis dispensare non potest; Quare universim homicida, qui ab Irregularitate ex delicto excusatur, non contrahit Irregularitatem ex defectu.

ARTIC. III. 172

Quisnam possit Irregularitatem imponere, & Erga Quos?

I. Irregularitas de facto a jure imponitur, & incurritur ipso facto in casibus dumtaxat in jure expressis. II. Non incurritur Irregularitas in casu simili, aut majora, si non sit id expressum.

III. Capax est Irregularitatis quicumque capax est Ordinis, aut exercitii Ordinis, dempto Pontifice. IV. Episcopi, & Cardinales Irregularitatem incurere possunt, quamvis de iis non fiat expressa mentio. V. Potest ex multiplici capite multiplex Irregularitas incurri, ita ut una sublata, altera remaneat.

ARTIC. IV. 173

An dubium de Irregularitate excuset ab illa incurrenda?

I. In dubio juris, ratione ipsius juris dubii, irregularitas non incurritur. II. In dubio vero juris, ratione persona, qua dubitet de jure ceteroqui non ambiguo, incurritur irregularitas, si ignorantia sit crassa, non secus ac incurritur censura; non tamen si ignorantia sit invincibilis, aut non mortaliter culpabilis. III. Etiam dubium facti excusat ab incurrenda irregularitate, non secus ac dubium juris. IV. Quod in tali dubio tutior pars eligatur, consilium est, non preceptum. V. In dubio homicidii iniusti incurritur irregularitas ex delicto; at in dubio homicidii iusti non incurritur irregularitas ex defectu lenitatis. VI. Incurritur in dubio homicidii irregularitas, quando constat tum de homicidio secuto, tum de causa culpabiliter adhibita de se sufficiente ad causandum hoc homicidium, & solum dubitatur num. ex hac causa, an aliunde illud sit secutum. VII. In dubio mutilationis non incurritur irregularitas, sicut in dubio homicidii. VIII. Qui dubitat, an suo consilio institerit ad homicidium Clerici, debet se gerere ut irregularem, non vero ut excommunicatum, nec tenetur saltem ad integram restitutionem. IX. Procurans abortum, in dubio an fœtus sit animatus, probabiliter non est irregularis. Et quid si dubitetur, num fœtus sit mas, qui citius, an fœmina, que serius animatur?

ARTICULUS V. 176

Quomodo tollatur Irregularitas?

I. Nonnulla irregularitates cessant, cessante earum causa. At quae proveniunt ex actu praeterito qua tali, non qua moraliter perseverante, indigent dispensatione. II. Non cessat irregularitas per absolutionem, ut censura, nempe per actum judiciale; sed per dispensationem, quae est exceptio a lege communi, & dicitur vulnus legis. III. Quanam irregularitates per Baptismum tolluntur improprie; quanam vero proprie? Verius per Baptismum non tollitur irregularitas ex defectu lenitatis. IV. Episcopi in nonnullis dumtaxat irregularitatibus dispensare possunt. V. Num possit Episcopus secummet dispensare in iis irregularitatibus, in quibus id potest cum subditis suis? Num etiam cum Religiosis exemptis? Num cum suis subditis extra propriam Diocesim? Quinam hac in re dicantur subditi Episcopo? VI. Num possit Episcopus simpliciter dispensare, quando reus in iudicio est punitus, aut est absolutus? Et num Episcopi dispensatio prosit pro foro externo? VII. Prelati regulares, qui gaudent quasi Episcopali jurisdictione, dispensare possunt cum suis subditis in iis irregularitatibus, in quibus possunt Episcopi cum propriis subditis. VIII. Dispensatio in irregularitatibus, quae fit a Pontifice sine iusta causa, est illicita; quae vero fit ab Episcopo, est etiam invalida. IX. Etiam per verbum, Absolvo, dispensari potest irregularitas; quatenus ea est etiam quoddam vinculum, quo Irregularis irretitur, & per dispensationem dissolvitur. X. Virtute fubilai non potest conferri dispensatio in irregularitatibus ullis, etiamsi irregularitates ex delicto essent censura, aut poena Ecclesiastica. XI. Dispensatio in Irregularitatibus non semper est totalis.

Qui dispensatur indefinite ad Ordines, probabiliter ad omnes Ordines, etiam majores, dispensatur. XII. Probabiliter rathabitio Superioris de praesenti, quae sufficit ad jurisdictionem conferendam, satis est ad dispensandum in irregularitatibus. XIII. Num ad obtinendam dispensationem in pluribus irregularitatibus exprimi debeat numerus delictorum, ob quae sint contractae?

QUÆSTIO IX. 183

De Irregularitatibus in particulari, tum ex delicto, tum ex defectu.

ARTICULUS I.

De variis Irregularitatibus ex delicto.

I. Irregularitas ex iteratione Baptismi a quibusnam incurritur? Ob iterationem Confirmationis, aut Ordinis irregularitas non incurritur. II. Inmodata censura, quamvis toleratus, irregularitatem incurrit per exercitium Ordinis Sacri. Quinam dicatur Ordines Sacros exercere? III. Clericus etiam ministrans in Ordine Sacro, quem non habet, requiritur autem, & quod exterius talem Ordinem exerceat, & quod habeat intentionem illum exercendi. IV. Incurritur etiam irregularitas aliquando per indignam susceptionem Ordinis Sacri, puta si conjugatus Sacris Ordinibus initietur. Dubitatur autem in multis casibus, num Suspendo dumtaxat, an vero Irregularitas incurritur? V. Pariiter incurritur propter enormia crimina, puta propter Heresim, & Apostasiam tam a fide, quam a religione, & propter crimina infamiam inducentia. Heresis tamen, & Apostasia occulta probabiliter irregularitatem non inducunt. VI. In Bulla Cona casus Heresis occulta reservatur Pontifici quoad absolutionem a culpa, & censura, non

non vero quoad dispensationem in irregularitate: Et probabiliter etiam per Vicarium Episcopi potest talis dispensatio conferri, non tamen absolutio.

ARTICULUS II. 186

De Irregularitate, quæ incurritur propter homicidium, aut mutilationem injustam.

I. In quo differat homicidium voluntarium a casuali? Quandoque casuale inducit irregularitatem? II. Ut mutilatio injusta irregularitatem pariat, debet esse membri præcipui. III. Irregularitas incurritur ab omnibus ad homicidium concurrentibus; etiam ab eo, qui ex officio tenetur illud impedire, & non impedit; non tamen a ratihabente. IV. Mandans homicidium, morte non secuta, excommunicationem quidem incurrit, non vero irregularitatem. V. Concurrrens ad homicidium, si doleat de culpa, antequam ille moriatur, morte secuta, irregularitatem incurrit, sed probabiliter non incurrit excommunicationem. VI. Quid si mandatum de homicidio, aut consilium revocetur? VII. Quid si plures ad homicidium concurrant ex subita rixa, sed unus tantum infligat vulnus lethale? VIII. Si quis esset in causa, ut alter illicite exponatur periculo mortis, hac secuta, irregularitatem incurrit. IX. Episcopus in irregularitate orta ex homicidio voluntario, quamvis occulto, dispensare non potest: potest tamen, si oriatur ex casuali; Quid si illud sit omnino occultum, ita ut in iudicio probari non possit? X. Homicidium casuale non parit irregularitatem, si sine gravi culpa parvum sit. Nec si parvum ab ebrio, vel dormiente, qui illud non prævidet. XI. Qui dat operam rei illicitæ periculosa, secuta alicujus morte, incurrit irregularitatem, quamvis diligentiam adhibuerit ad homicidium præcavendum.

De Irregularitate ex defectu lenitatis.

I. Qui ad homicidium, necnon ad mutilationem concurrat in bello iusto; Necnon etiam in iudicio, tanquam minister iustitiæ, irregularitatem incurrit ex defectu lenitatis. II. Quinam excusentur ab hac irregularitate incurrenda? III. Minoribus Ordinibus insignitus si se immisceat in causa sanguinis, quamvis irregularitatem incurrat, non tamen peccat: secus vero Beneficiatus, aut in sacris constitutus. IV. Accusator in causa criminali, secuta morte, quandoque incurrat hanc irregularitatem, si non protestetur, se non intendere poenam sanguinis? V. Quomodo fieri debeat talis protestatio? VI. Pariter irregularitatem incurrit Procurator, & Testis concurrentes ad moriendum, non secus ac accusator. Probabiliter tamen excusatur Testis, quando iure naturali tenetur ferre testimonium. VII. Iudex irregularitatem incurrit, quamvis teneatur iure naturali reum damnare, quia sponte tale munus sumpsit; secus vero Testis, & accusator, quando iure naturali tenentur testificari, & accusare. VIII. Clericus in causa sanguinis solum in sui favorem potest testificari, præmissa protestatione; non tamen in favorem alterius, etiam si a Prelato id sibi præcipiatur. IX. Qui in bello iusto animant alios ad occidendum generatim hostes, irregularitatem non incurrit. Num sint irregulares, qui ad bellum iustum procedunt animo pugnandi, quamvis neminem occidant, aut mutilent, nisi in defensionem propriæ vitæ? X. Alium occidens in sui, vel suarum rerum defensionem, cum moderamine inculpata tutelæ, nec peccat, nec irregularitatem incurrit. Quid autem requiratur, ut id fiat cum tali moderamine? XI. In Sacris constituti, si Chirurgiam exercent

incidendo, & inurendo, peccant, sed irregularitatem ex defectu lenitatis non incurrunt. Num etiam Beneficiatis id veteretur? XII. Num possit Episcopus in hac irregularitate dispensare?

ARTIC. IV. 195

Perstringuntur aliæ Irregularitates ex defectu.

I. Qui ante legitimam aetatem ordinatur, non est irregularis, sed suspensus, si mala fide Ordines susceperit: Quod si bona fide, non incurrit suspensionis censuram; nequit tamen illos exercere. II. Quinam dicantur ex defectu libertatis irregulares. III. Num ex debito pecuniario incurratur aliquando irregularitas ex defectu libertatis. IV. Triplex datur Bigamia inducens irregularitatem ex defectu significationis, Vera, Interpretativa, & Similitudinaria. Interpretativa habetur quadrupliciter: Similitudinaria vero per duplex matrimonium, alterum carnale, alterum spirituale cum Christo per votum solemne Castitatis, saltem in professione Religiosa, si minus in Ordine Sacro. V. Potest Episcopus dispensare in Bigamia similitudinaria; At in interpretativa solum quando est occulta. Mendicantes ex suis privilegiis possunt in bigamia cum suis subditis dispensare. VI. Irre-

gulares sunt omnes infames tam infamia juris, quam infamia facti: Tollitur infamia facti per emendationem vite continuatam per triennium. Infamia juris raro admodum a Pontifice dispensatur. VII. Solemnis poenitentia olim irregularitatem inducebat. VIII. Num illegitimus occultus sit irregularis ex defectu natalium? Tripliciter hac irregularitas tollitur, per legitimacionem factam a Pontifice, per Professionem Religiosam, & per dispensationem. IX. Episcopus potest in hac irregularitate dispensare, si delictum Parentum sit occultum. X. Num expositus, cujus parentes ignorantur, presumendus sit legitimus? XI. Num, & quando in amente, ac furioso cesset irregularitas, si sanitatem recuperent? XII. Quinam illiteratus sit irregularis ex defectu scientia? XIII. Potest Pontifex dispensare in defectu scientia requisita jure canonico, non vero requisita jure naturali. XIV. Neophyti universim per decemnum sunt irregulares. XV. Quinam defectus corporis irregularitatem inducat? XVI. Ad Episcopum spectat judicare, num talis defectus corporis inducat irregularitatem? Ad Pontificem vero spectat in ea dispensare. Quid de Religiosis? XVII. Carens pollice, cum non possit ad Sacerdotium ascendere, neque poterit alios Ordines suscipere.

F I N I S.